

Historie

Formål og perspektiv

Historie handler om at forstå udviklingen, hvad der har skabt den fra oldtiden til i dag og om sammenhængen mellem tidligere tider og nutiden. Undervisningen dækker emner både fra dansk historie, europæisk historie og verdenshistorien og relationen mellem dem.

Formålet med faget er at give eleven en forståelse for historien som en proces, der på den ene side kan iagttages som en kontinuitet i udviklingen fra det ene til det andet, og på den anden side at der sker springvise hændelser, som føjer noget nyt til. Eleven skal også opnå en forståelse for både det særlige og det almene ved de enkelte hændelser og de enkelte epoker.

Et vigtigt mål er at gøre eleverne fortrolige med historiefagets metodik, dvs. vurdering og brug af kilder, således at de får en mere indgående forståelse for hvordan historisk kundskab etableres og hvilke faktorer, som bevirker historisk erindring.

Faget tager sigte på at kunne påvise sammenhænge og lave synteser og herigennem vise at historieforståelse er genstand for tolkninger og resultatet af forskellige positioner. Mennesket som erkendende, erfarende og tænkende væsen står centralt i faget.

Faget skal bidrage til indsigt i og forståelse for den historiske og filosofiske baggrund for idealer og værdier, som har præget udviklingen af kulturer og samfund. En sådan indsigt kan også lægge grunden til en nuanceret og åben dialog og forsoning på tværs af historiske modsætningsforhold.

Gennem arbejdet med historie skal eleven udvikle evnen til at forstå og foretage værdivalg. Ved at identificere forskellige tænke måder og hvordan de har påvirket mennesker og samfund, kan eleven bedre forstå samtiden.

Emneområder

Begivenhedshistorie:

- Oldtiden fra jægersamfund til højkultur

Emnet omfatter civilisationens fremvækst fra ældre stenalder til antikkens organiserede stater. Fokus er på beskrivelsen af mennesket som kulturskaber i mødet med de naturgivne forudsætninger. Under emnet behandles hovedtræk af bl.a. megalitkulturen, flodkulturen og det græsk-romerske rige. Herunder også filosofi- og idéhistorie.

- Middelalderen fra Vestromerrigets fald til renessancetiden

Delingen af det romerske kejserrige danner baggrund for en gennemgang af den vesteuropæiske middelalder, både som en højkultur i sig selv og som en forudsætning for det moderne Europa. Der gives en kort gennemgang af kirkens udvikling som grundlag for det moderne samfund. Desuden behandles Danmarks tilblivelse og middelalder. Endelig gennemgås også hovedtræk af riger uden for Europa, herunder det arabiske rige.

-Tidlig moderne tid fra renessancen til udbruddet af 1. verdenskrig

Centrum for dette emne er modernitets princippet. Her gennemgås den videnskabelige, kunstneriske og samfundsmæssige udvikling. Desuden sættes der fokus på individualisering, national identitet og de store forandringer af menneske- og verdensbilledet. Endelig rettes blikket mod verden uden for Europa i behandlingen af kolonialismen, imperialismen og de deraf følgende kulturmøder.

- Tiden fra Versailles-freden til Murens fald

Her gennemgås hovedlinjerne i det 20. århundredes udvikling med fokus på magtkampen mellem kommunisme, marxisme og demokratisk kapitalisme. Desuden arbejdes med fremkomsten og udviklingen af velfærdsstaten. Endelig lægges der vægt på afkoloniseringen af verden og fremkomsten af nye stater.

- Den nye verdenssituation efter 1989 til i dag

Opløsningen af Sovjetunionen danner baggrund for en gennemgang af den postmoderne situation, nye strømninger og følgerne af globaliseringen, såvel økonomisk/politisk som kulturelt. Desuden stilles fokus på Danmarks internationale position og Europas udvikling. Endelig diskuteres en mulig ny verdensorden!

-Historie som fagdisciplin

Der foretages en diskussion om hvorfor man skal forholde sig til fortiden. opmærksomhed rettes på egen tankegang og materiel stilling i verden som skabt af fortiden, hvorved eleven selv bliver en del af historien og må forstå sig selv ud fra historien. Samtidig vækkes elevens opmærksomhed på at nutidens samfund kan ændres, ligesom fortidens har ændret sig.

Hvad er det der forandrer historien og samfundet - de materielle vilkår eller mennesket som nytænkende og forandrende ?

Diskussion om historie som en udviklingstanke foretages, både som en årsags/ virknings-diskussion og ved idéen om en evolutionstanke, hvor mennesket bevæger sig fra primitivitet til civilisation - herunder den teologiske tilgang til historien.

Forståelse af årsag og virkning i historien søges, herunder problemet med den tilbageskuende tilgang til begivenheden hvor årsag og virkning tilsyneladende står klart. Herved går andre samtidige begivenheder tabt der kunne have været årsager til andre virkninger. Historien kommer på den måde til at fremstå som et nødvendigt hændelsesforløb i stedet for et af de mulige hændelsesforløb, herunder diskussion af kontrafaktisk historie.

Metode

Her arbejdes med to hovedtemaer - at opnå et bevidst forhold til kilder samt perspektivering og belysning gennem den sammenlignende metode. Metodekundskaben tilegnes gennem det konkrete arbejde med begivenhedshistorien.

Kompetencemål

Begivenhedshistorie

Undervisningen giver mulighed for at kunne:

- gennemgå centrale udviklingslinjer, perioder og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og verdenshistorien fra antikken til i dag, herunder sammenhænge mellem den nationale, regionale, europæiske og globale udvikling
- belyse og diskutere ideologiernes kamp i det 20. århundrede, herunder betydningen og konsekvenserne af globaliseringen
- dokumentere og analysere kulturmøder i europæisk historie, herunder samspillet mellem den vestlige kulturkreds og den øvrige verden
- redegøre for dansk historie og identitet
- redegøre for og sammenligne samfundsstrukturer i forskellige kulturer, herunder styreformer før og nu
- redegøre for kirkens rolle og funktion som europæisk kulturdannende faktor
- redegøre for historiske epoker og perioder og drøfte periodiseringsprincipper/problemer i forbindelse med forklaringer af samfundsmæssige forandringer
- præsentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfundsforhold har påvirket personens tænkemåde og handlinger
- give eksempler på kontroversielle historiske emner og drøfte modstridende årsagsforklaringer til en historisk hændelse
- reflektere over en kommende ny verdensorden

Historie som fagdisciplin

Undervisningen giver mulighed for at kunne:

- reflektere over mennesket som historieskabt og historieskabende
- give eksempler på og analysere samspillet mellem materielle forhold, ideer og mentalitet
- opnå kendskab til vigtige diskussioner inden for historie som fagdisciplin

Metode

Undervisningen giver mulighed for at kunne:

- indsamle historiske kilder og kunne identificere kilder som primære eller sekundære i forhold til det emne der arbejdes med
- indsætte kilden i sin samtidige kontekst og vise hvor den konkret er en del af sin samtids tilgang til den historiske hændelse
- metodisk kritisk identificere kildens tendens, ved helt konkret at fremhæve hvor kildens fremstillers holdning til den historiske hændelse kommer til udtryk
- anvende den sammenlignende metode til at fremhæve forskelle og ligheder mellem samfund adskilt tidsmæssigt og/eller geografisk

Evaluering:

Elevens udbytte af forløbet opleves gennem deltagelsen i timerne samt den kontinuerlige selvstændige skriftlige bearbejdning af undervisningsstoffet i form af redegørelser, analyser og vurderinger samt illustrative eller kunstnerisk udformede tegninger, som løbende og afslutningsvis kommenteres og evalueres. Elevens faglige deltagelse på rejser og ekskursioner bidrager yderligere til det samlede billede.

Kompetencemål for historiefaget:

Kompetencemål efter 9.klasse:

Undervisningen giver eleven mulighed for at kunne:

- gøre rede for historiske epoker og perioder og kunne placere dem kronologisk.
- se begivenheder som resultat af de relevante historiske forudsætninger, samt have øje for den efterfølgende konsekvenshistorik.
- gennemgå centrale udviklingslinjer, perioder og begivenheder i Danmarks historie, Europas historie og den vestlige verdens historie fra tidlige flodkulturer til i dag.
- forholde sig til kulturmøder og sammenstød i europæisk historie, herunder samspillet mellem den vestlige kulturkreds og den øvrige verden.
- redegøre for og sammenligne samfundsstrukturer i forskellige kulturer, herunder styreformer før og nu.
- forberede og præsentere et udvalgt historisk emne, herunder søge oplysninger og bearbejde de indsamlede oplysninger.
- forholde sig til en kildes troværdighed, bruge kildekritiske begreber som øjenvidne beretning eller andenhånds kilde, samt begynde at se på kildens tendens og få en oplevelse af, at fortiden fortolkes forskelligt.

Kompetencemål efter 4.klasse:

Undervisningen giver eleven mulighed for at kunne:

- relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv.
- bruge historiske kilder og scenarier til at opnå viden om fortiden.

Færdigheds -og vidensmål efter 4. klasse:

Undervisningen giver eleven mulighed for at:

- kunne benytte relativ kronologi, dvs. placere hændelser i et: før, samtidigt med og efter.
- forstå at der er forskel på kilder og dermed også på, hvad de kan give os viden om.
- have et begyndende kendskab til før industrielle erhverv.
- kunne fortælle om familie, slægt og fællesskaber.
- have et godt kendskab til vikingetidens myter, gudebilleder, sagnfortællinger og

verdensbillede samt samspillet med resten af Europa - påvirkninger og sammenstød.

- kunne læse helt enkle historiske kilder og kunne skrive enkle tekster om indholdet af kilderne.

Der arbejdes med historiske scenarier, tekster, tegninger, drama og fortællinger.

Kompetencemål efter 6.klasse:

Undervisningen giver eleven mulighed for at:

- kunne sammenligne væsentlige træk ved de historiske perioder, der er blevet arbejdet med.
- forstå at hændelser kan have historiske forudsætninger og få et øget fokus på en mulig konsekvenshistorik.
- kunne bruge absolut kronologi og med stigende sikkerhed kunne placere flere hændelser og historiske perioder i kronologisk rækkefølge.
- kunne begynde at bruge enkle kildekritiske begreber, når der arbejdes med kilder og derved få underbygget sin forståelse af, at der er tale om fortolkninger af fortiden.
- kunne læse historiske kilder og udtrykke sig både mundtligt og skriftligt om deres indhold og formålet med kilderne.

Der arbejdes med tekster, tegninger, fortællinger, dramaer og udflugter til relevante museer og steder i forbindelse med undervisningen.

Færdigheds- og vidensmål efter 6.klassetrin:

Undervisningen giver eleven mulighed for at:

- have opnået et overblik over den vestlige kulturkreds' oprindelse fra de store fortidige kulturer i Indien, Persien, Ægypten og Grækenland indtil den europæiske renæssance.
- opnå en forståelse af brud og kontinuitet imellem historiske perioder og kunne begynde at redegøre for dem.
- have en begyndende forståelse af samspillet mellem omverdens historie og Danmarks historie.
- kende til kildekritiske begreber.

Færdigheds- og vidensmål efter 9. klasse:

Undervisningen giver eleven mulighed for at:

- kunne sætte begivenheders forudsætninger, forløb og følger i kronologisk sammenhæng og give eleven viden om begivenheders forudsætninger, forløb og følger.
- kunne gøre rede for hvorfor historisk udvikling i perioder var præget af kontinuitet og i andre brud.

- opnå forståelse af historisk udvikling.
- kunne placere de forskellige historiske perioder i absolut kronologi.
- kunne forklare historiske forandrings påvirkning af samfund, lokalt, regionalt og globalt og opnå en viden om disse forandringer.
- kunne forklare brug af fortiden i argumentation og handling og have viden om funktion af historie i fortid og nutid.
- kunne diskutere egen og andres historiske bevidsthed og have opnået en bevidsthed om faktorer, der kan påvirke historisk bevidsthed.
- opnå en forståelse af kildekritiske begreber og kunne begynde at anvende dem i egne forklaringer af fortiden.
- kunne udvælge kilder til belysning af fortiden og kende til kriterier for søgning af kilder.
- kunne læse historiske kilder og nuanceret udtrykke sig, mundtligt og skriftligt om historisk problemstillinger.

Fagplan for faget Historie:

Fra 4. klassetrin undervises der på alle klassetrin i historie - historieundervisningen er forberedt på klassetrinene 1. til 3. klasse med fortællestof.

4. klasse:

I 4. klasse er hovedtemaerne Nordisk Mytologi, de norrøne heltesagn og vikingetiden.

I første periode er den overordnede overskrift: Den nordiske mytologi. Her bliver eleverne bekendt med de mange facetterede guder og det verdensbillede, som de indgår i. Dette sker bl.a. gennem fortælling og læsning.

Desuden reciteres der fra den ældre Edda og anden relevant litteratur, hvor allitteration optræder.

Eleverne laver egne tekster og illustrationer gennem begge perioder. Udover at understøtte tekstindholdet skal illustrationerne indeholde mønstre og andet fra vikingetiden.

I tilknytning til perioden opføres et gude- eller vikingespil.

I den anden periode læses bl.a. dele af den store sagnskat fra Saxos Danmarks krønike, hvor helte som Regnar Lodbrog, Sigurd Fafnersbane tages op. Også de tidligste konger både før og efter Harald Blåtand beskrives og med Valdemarene og vores lokale historie.

Desuden arbejdes der med vikingetiden i nærområde og på landsplan både geografisk, politisk, religiøs og teknologisk. Synsfeltet udvides til de øvrige nordiske lande og Nordens påvirkning af det øvrige Europa.

I tilknytning til perioden tager eleverne på ture til f.eks. Lejre forsøgscenter med overnatning og Vikingskibs museet i Roskilde. Derudover arbejdes med forskellige relaterede håndværk som fremstilling af lerperler, torshamre, skjolde o.lign.

5. Klasse:

I 5. klasse er hovedtemaet konturerne af menneskehedens historiske gang. Eleverne indføres i, hvorledes mennesket bevæger sig fra jægere og samlere til bosiddende jordbrugere og videre til skabere af komplekse specialiserede samfund. Som billede på denne udvikling indføres eleverne i, hvorledes mennesket i de tidligste store flodkulturer ved Ganges, Eufrat og Tigris og Nilen udvikler samfund. Dette sker i enkle monumentale billeder og anskuelige fortællinger om bestemte, udvalgte repræsentationer for det, der er mest karakteristisk for hvert enkelt folk og kulturperiode. Disse repræsentationer giver eleverne, (som i 4. klasse), indblik i både geografiske, økonomiske, religiøse og ikke mindst i teknologiske forhold.

Udover læsning af fagrelaterede tekster og almindelig emne skrivning skal eleverne fremstille produkter som relaterer sig til perioden. Dette kunne være som lerfigurer, krukke, malerier og plancher.

Desuden besøger eleverne Glyptoteket, hvor de bliver guidet gennem den ægyptiske samling og efterfølgende tegner udvalgte skulpturer eller genstande.

I den anden periode koncentrerer undervisningen om den arkaiske og den klassiske græske tid.

Perioden indledes med en indføring af det mytologiske univers, hvor bl.a. guderne beskrives med deres karaktertræk, attributter og særlige handlemønstre. Herefter bliver eleverne introduceret for Homers episke værker og fortællingerne om Herakles, Jason, Perseus m.fl.

Herfra tages forskellige emner op fra den klassiske græske historie. Eksempelvis: Den græske bystat, polariteten mellem Sparta og Athen, Olympiaden, handelsforholdene, pengesystemet,

filosofien m.fl.

I periodens sidste del bliver eleverne bekendt med Herodot og hans historieskrivning om perserkrigene. Her tages en kritisk stillingtagen til, hvad historiskrivning kunne være. Perioden afrundes med en biografisk skildring af Alexander den Store.

I tilknytning til denne periode arbejdes der med:

1. Recitation af versmålet heksameter fra Illiaden, Odysseen e.lign.
2. Demokratisk rollespil
3. Den klassiske femkamp
4. Udarbejdelse af relieffer
5. Ekskursion til Glyptotekets klassiske samling

6.klasse

Som fagplanerne for 4. og 5. klasse er der for 6. klasse ligeledes to historie-perioder. I den første periode er hovedemnet Romerriget.

I store træk indføres eleverne i hvorledes Rom succesivt udvikler sig fra den mytiske grundlæggelse over kongetiden og republikken til kejsertidens fødsel og sammenbrud. Dog arbejdes der grundigt med De puniske Krige, republikkens overordnede strukturer og tiden omkring Julius Cæsar og Kejser Augustus. Sideløbende bliver eleverne bekendt med forskellige temaer som karakteriserer epoken. Eksempler på dette kunne være: Konstantin den Store, Kristendommens opdukning og manifestering, senatet, hærens organisation, Romerloven, de teknologiske landvindinger og ikke mindst romaniseringen af provinserne.

I den anden periode føres historien videre fra folkevandringstiden til grundlæggelsen af de første europæiske nationer. En repræsentant for dette kunne være Karl den Store. En udvidet gennemgang af middelalderens feudale strukturer og polariteten mellem det verdslige og religiøse tegnes op. Vigtige temaer herfra er munkebevægelserne, ridderen, korstogene, relikviekulturen og middelalderbyens nye borgerstand. Muhammeds liv, den arabiske kulturs ekspansion og dens videns indflydelse på vor europæiske kultur indgår også som pensum for perioden.

I slutningen af perioden føres Danmarkshistorien videre fra 4. klasse. Her bliver eleverne bekendt med kristendommens indførelse og etablering, Valdemarerne, Kalmarunionen og Hanseforbundet.

I tilknytning til perioderne arbejdes der med:

1. Teateropførelse fra middelalderen.
2. Udarbejdelse af ridderskjolde e.lign.
3. Ekskursioner til for perioden relevante museer

7. klasse

I 7. klasse gennemgås først baggrunden for og konsekvenserne af Europas opdagelse og kolonisering af den øvrige verden. Som det vil fremgå af det nedenstående undervisningsindhold for dette fag, får de historiske emner nu en større tværfagligt relevans bl.a. fra fag som fysik, astronomi og geografi. Personligheder som Henrik Søfareren, Vasco da Gama, Columbus, Hernan Cortez m.fl. bliver øjenåbnere for nye verdener og kulturer. Dette står analogt med, at eleverne nu søger mere og mere fagviden fra andre kilder end det fra skolen givne og dette fordrer nye læringsteknikker.

Med de opdagelsesrejsende som omdrejningspunkt udspringer vigtige temaer for tiden:

1. Den ideologiske kamp om et nyt geografisk og astronomisk verdensbillede med eksponenter som Gallilei, Copernicus, Tycho Brahe på den ene side og kirkens repræsentanter på den anden.

2. Trekkanthandlen og slaveriet som trækker linjer helt op til nutiden.
3. Tekniske landvindinger som nye skibstyper, navigationsinstrumenter m.fl.

I den anden historieperiode belyses Europas interne historie i samme tidsrum. Punktnedslag kan være 100-årskrigen, renæssancen i Norditalien både økonomisk, kunstnerisk og tankemæssigt, reformationen og modreformationen, bogtrykkerkunstens opfindelse og dens konsekvenser, 30-årskrigen, og England og Frankrigs udvikling i 1500- og 1600-tallet.

I Danmarkshistorien bliver eleverne bl. a. gjort bekendt med livet i Danmark under Christian d. 4. og Englandskrigen og deres konsekvens for Danmark som nationalstat.

8.klasse

I 8. klasse behandles i 1. periode polariteten mellem Frederik den Stores Tyske Rige og Louis den fjordens Frankrig, som bl.a. fører til Den franske revolution og Den amerikanske frihedskrig. Uafhængighedserklæringen fra den sidstnævnte er et vigtigt emne for klassetrinet. Det samme er industrialiseringens fremkomst, udvikling og konsekvenser frem mod det 20' ende århundrede både teknologisk, politisk og socialt.

Dampmaskinen og vævens udvikling, de afgørende forandringer i vareproduktion, fordeling og transport, imperialismen, de sociale forhold i industribyerne, arbejderbevægelsens tidlige historie og de tidlige kvindebevægelser kan være relevante emner.

I anden periode føres undervisningen frem til afslutningen af 2. verdenskrig og FN's grundlæggelse. Dronning Victorias England, Bismarcks samling af Tyskland, kampen om verdensmarkederne, 1. verdenskrig, USA's position i mellemkrigstiden, den russiske revolution, de fascistiske bevægelser samt 2. verdenskrigs ændring af verdensbilledet belyses.

I Danmarkshistorien bliver eleverne bekendte med Den Danske Grundlov, De slesvigske krige og Danmark under besættelsen.

9. klasse:

I 9.klasse tages der udgangspunkt i overgangen til enevælden i Danmark. Elementer fra tiden før bliver trukket frem, som f.eks. Jyske lov. Fokus er på enevældsperioden, hvor emner som skattebetaling, militærets organisering, statsadministrationen, korrupsion og bøndernes stilling tages op. Dette danner baggrund for en forståelse af, at først kom loven, så en stærk stat og derefter demokratiet. Hvis overgangen til demokratiet ikke er taget op i 8.klasse medtages dette før. Grundloven af 1953 læses både som historisk kilde men også som udgangspunkt for en diskussion af, hvilket fundament det danske demokrati hviler på. Grundloven læses i samspil med undervisningen i samfundsfag. Hvis kvinders rettigheder ikke har været i fokus i 8. klasse tages emnet op i forbindelse med Grundlovs ændringen i 1915, gerne ud fra et kildemateriale.

Derefter arbejdes der med den klassiske danske demokrati diskussion mellem Hal Kock og Alf Ross, dvs. deltager demokrati overfor formelt demokrati og diskussionen sættes ind i en samtid. Derefter arbejdes der med de klassiske politiske ideologier, hvor tænker og tanker sættes ind i en samtid: John Locke, Adam Smith, John Stuart Mill, Edvard Burke, Karl Max og E. Bernstein.

Bemærkninger:

Vi vægter højt, at barnet føler sig tryk i sin verden og nysgerrigt undersøger historien, uden at skulle påtage sig verdens problemer i en tidlig alder. Hvorfor vi vælger først at introducere den problematiserende tilgang til historien i de ældste klasser i grundskolen.

Eleverne vil langt hen ad vejen have kendskab til de fleste kanonpunkter for folkeskolen, men vi har udeladt dem af vores fagplan og mål, da de ikke udgør en kanon for vores skoleform.

Vi ønsker at inddrage IT og søgning af relevante kilder og viden digitalt efter det 6. klassetrin, sådan, at eleverne er i stand til kritisk at udvælge den viden, som de søger og benytter i deres videre historiske arbejde.

I historie faget arbejdes der ikke med historiske scenarier, da vi anser historie for et tilbageskuende fag og et sådan arbejde inddrager for mange af de problemer som kontrafaktisk historieskrivning også rummer.

Men tendenser og mulige scenarier kan inddrages i samfundsfag og geografi, f.eks. ved CO2 udledning, diskussion af staters arbejdssituationer eller konsekvensen af forskellige udfald af en folkeafstemning.